

**การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพัฒนาหลักสูตรโดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**

**The Development of Academic Achievement Curriculum Development by Active Learning
for Students Faculty of Education Buriram Rajabhat University**

สุวิมล ชูสุวรรณ

Suwimon Choosuwan

กลุ่มวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Curriculum and Instruction Faculty of Education Buriram Rajabhat University

Corresponding author, E-mail: doraepom12@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก 2) ศึกษาคะแนนพัฒนาการของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาพัฒนาหลักสูตร ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก ประชากรได้แก่ 1) นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาพัฒนาหลักสูตรในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 638 คน 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาพัฒนาหลักสูตร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้การสอนเชิงรุก จำนวน 8 แผน ๆ ละ 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพัฒนาหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 2) แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพัฒนาหลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่า t (t-test Dependent)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, รูปแบบการสอนเชิงรุก, นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ABSTRACT

The research aims to 1) Compare academic achievement in curriculum development of students at Buriram Rajabhat University with an active teaching style. 2) Study the development scores of students who received learning management with an active teaching style, and 3) To study satisfaction. Students' satisfaction with the teaching and learning of curriculum development. With a proactive teaching style. The population is 1) 2nd year students, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University. who registered to study curriculum development in the 1st semester of academic year 2023, totaling 638 people. 2) The sample group used in the research was 2nd year students in the Physical Education Department, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University. who are registered to study curriculum development courses In the first semester of academic year 2023, a total of 30 people were obtained using a simple random sampling method. The tools used are: 1) 8 active teaching learning plans, 3 hours each per week. The tools used to collect data consisted of 1) a test to measure academic achievement in curriculum development that the researcher created. It is a multiple choice type. 2) Assessment of student satisfaction with the organization of teaching and learning activities in the subject of curriculum development. It has the characteristics of a 5-level evaluation scale type evaluation form statistics used include frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-value (t-test Dependent).

The results of the research found that 1) Academic achievement in curriculum development of 2nd year Physical Education students, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University. With a more proactive teaching style after class than before class. Statistically significant at the .05 level.

Keywords: Academic Achievement, Active Learning, Buriram Rajabhat University Students

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้การสื่อสารไร้พรมแดนจึงส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องมีรูปแบบที่เหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยีและการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคการศึกษา 4.0 (Education 4.0) ที่องค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นอยู่มากมายเกินกว่าที่จะเรียนรู้ได้แค่ในห้องเรียน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงต้องใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ใช้ความรู้แบบองค์รวม มีทักษะในการปฏิบัติ รู้จักวิธีการแก้ปัญหาและมีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพในอนาคตและเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 หมวด 22-24 มาตรา 4 และเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2557 ที่ยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด" ถือเป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้มีคุณธรรม จริยธรรม

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ นักศึกษามีความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ตามมาตรฐานความรู้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระ ความรู้ และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูในด้านประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักสูตร

รูปแบบการสอนเชิงรุก เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือสร้างความรู้ที่เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้นหรืออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก จึงมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตเพื่อชีวิตสำเร็จ ผู้สอนจึงได้จัดทบทวนในชั้นเรียนเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และความพึงพอใจของนักศึกษาหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ในรายวิชา 1022101 การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีสมรรถนะและทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดเกี่ยวกับการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้มีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน และลดบทบาทของผู้สอนลงโดยเป็นเพียงผู้อำนวยการความสะดวกสำหรับการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และจากผู้ชำนาญเฉพาะด้าน รวมทั้งทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีการเชื่อมโยงวิธีการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาที่เรียนเข้ากับแขนงวิชาต่าง ๆ และเข้ากับชีวิตจริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 หมวด 22-24 มาตรา 4 และ เพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2555 เหมาะสมกับการศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 (Education 4.0)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก
2. เพื่อศึกษาคะแนนพัฒนาการของนักศึกษาที่ได้รับจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตร ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตร ด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน คะแนนพัฒนาการและความพึงพอใจของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก อยู่ในเกณฑ์ที่สูงขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ เนื้อหารายวิชาการพัฒนาหลักสูตร รหัสวิชา 1022101 ตามรายละเอียดของรายวิชา (มคอ. 3) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 15 สัปดาห์ประกอบด้วย เนื้อหา ดังนี้

- (1) เรื่อง ปฐมนิเทศและสร้างสัมพันธภาพ
- (2) เรื่อง ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
- (3) เรื่อง พัฒนาการของหลักสูตร
- (4) เรื่อง การพัฒนาหลักสูตร
- (5) เรื่อง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- (6) เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- (7) เรื่อง แนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร
- (8) เรื่อง ปัจจัยนิเทศ

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชา พลศึกษา ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาพัฒนาหลักสูตร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่าง อย่างง่าย (Simple random sampling)

3. ตัวแปรการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น (Independent variable) คือ วิธีการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างวิชาการพัฒนาหลักสูตรด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ประกอบด้วย

3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตร ด้วยการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างวิชาการพัฒนาหลักสูตร

3.2.2 คะแนนพัฒนาการของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างวิชาการพัฒนาหลักสูตร

3.2.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการจัดการเรียนการสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตร ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก

4. สถานที่ทำการวิจัย

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

5. ระยะเวลาการวิจัย

ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวม 24 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการจัดการเรียนการสอน

การสร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษารายละเอียดของรายวิชา (มคอ.3) วิชาการพัฒนาหลักสูตร

1.2 พิจารณาเนื้อหาจากหนังสือเรียน เอกสาร วารสาร ตำรา หรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่นักศึกษาสามารถพบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน (Authentic Text) โดยคัดเลือกเนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับรายละเอียดของรายวิชา (มคอ.3) วิชาการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตร การสร้างหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร และการประเมินหลักสูตร

1.3 ศึกษาขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการจัดการเรียนการสอนการด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดลำดับขั้นตอนจัดทำแผนการจัดการจัดการและกำหนดรูปแบบของแผนการจัดการจัดการ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.3.1 กำหนดเนื้อหาที่จะนำมาจัดทำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกโดยศึกษาเนื้อหาสาระทั้งหมดอย่างละเอียด

1.3.2 กำหนดแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกซึ่งประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม เวลาที่ใช้ในกิจกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/อุปกรณ์ การเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

1.3.3 สร้างแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้โดยใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่ม เช่น เกม กรณี ตัวอย่าง บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง โดยกิจกรรมแรกเป็นการปฐมนิเทศและทำแบบทดสอบ ก่อนเรียน ในระหว่างกิจกรรมเป็นการใช้แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกและกิจกรรมสุดท้ายเป็นการปัจฉิมนิเทศและทำแบบทดสอบหลังเรียน รวมทั้งหมด 8 แผน และ 3 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งสิ้น 24 ชั่วโมง

1.3.4 นำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อที่ปรึกษานานาชาติ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.3.5 นำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของที่ปรึกษานานาชาติเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาและตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการกิจกรรมในด้านโครงสร้างของเนื้อหา ความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับจุดประสงค์ ความเหมาะสมของกิจกรรมและสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ในแผนการจัดการกิจกรรม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบ โดยประเมินผลตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดคะแนนการประเมินความเหมาะสม

1.3.6 วิเคราะห์ผลการประเมินแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อหาระดับคุณภาพที่เหมาะสม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) โดยกำหนดให้คะแนนเฉลี่ยระดับคุณภาพความเหมาะสม 3.51 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์พิจารณา และยอมรับแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก

1.3.7 นำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาโครงสร้างของเนื้อหา ความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับจุดประสงค์ ความเหมาะสมของกิจกรรมและสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ในแผนการจัดการกิจกรรม จากนั้นแก้ไขปรับปรุงแผนการจัดการกิจกรรมให้สมบูรณ์

1.3.8 นำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ที่ปรึกษานานาชาติตรวจสอบความเรียบร้อยอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.3.9 จัดทำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลำดับขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีและวิธีการสร้างแบบทดสอบที่ดี และวิธีหาความเที่ยงตรง ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

2.2 ศึกษาและวิเคราะห์รายละเอียดของรายวิชา (มคอ.3) วิชาการพัฒนาหลักสูตร แล้วนำมาทำตารางวิเคราะห์แบบทดสอบ เพื่อวิเคราะห์ว่ามีหัวข้อหรือเนื้อหาใดบ้างที่ต้องการให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์

2.3 กำหนดเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะออกข้อสอบให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระทั้งหมด

2.4 สร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุมเนื้อหาและตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการวัด ซึ่งเป็นแบบตัวเลือก 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อ ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน

2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตร ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาและตรวจสอบว่าข้อสอบแต่ละข้อนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์หรือไม่

2.6 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตรหาค่า IOC (Index of Consistency) พบว่าข้อสอบมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 จึงพิจารณาเลือกข้อสอบที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

2.7 นำแบบทดสอบที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ไปทดลองสอบ (Try-out) กับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบแล้วนำมาตรวจให้คะแนน โดยให้ 1 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบถูก และให้ 0 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก ในข้อเดียวกัน

2.8 นำผลการทดลองของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตร ที่สร้างขึ้นมาวิเคราะห์หาค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบเป็นรายข้อ ผลการทดสอบมาวิเคราะห์รายข้อ คือ หาค่าความยากง่าย (P) คัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย ตั้งแต่ 0.20-0.80 และหาค่าอำนาจจำแนก (r) คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20 1.00

2.9 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้ จำนวน 40 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (itt) ทั้งฉบับ โดยวิธีของของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson: KR) ใช้สูตร KR-20 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

2.10 พิมพ์แบบทดสอบฉบับจริง เมื่อคัดเลือกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตรที่เข้าเกณฑ์ได้ครบตามจำนวนที่ต้องการแล้ว จำนวน 40 ข้อ ก็นำข้อสอบนั้นมาพิมพ์เป็นแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ โดยเน้นรูปแบบการพิมพ์ที่มีความถูกต้องประเด็นและมีคำชี้แจงที่ละเอียดชัดเจน

3. แบบประเมินความพึงพอใจ

เป็นแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตร ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 กำหนดเนื้อหาที่ต้องการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตรด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก

3.3 สร้างข้อคำถามความพึงพอใจที่มีต่อแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกรอบเนื้อหาที่กำหนด ซึ่งแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ได้ข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ

3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบประเมินความพึงพอใจ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 ซึ่งเป็นข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (สมนึก ภัททิยาณี, 2556)

3.5 นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผ่านการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแบบประเมินความพึงพอใจกับพฤติกรรมที่แสดงความพึงพอใจไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

3.6 นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตรไปหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 ซึ่งถือว่าเป็นแบบประเมินความพึงพอใจที่มีค่าความเชื่อมั่นสูง สามารถใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3.7 จัดพิมพ์แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกเป็นฉบับสมบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกโดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

ขั้นก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยจัดเตรียมกลุ่มเป้าหมายและดำเนินการชี้แจงจุดประสงค์ ขั้นตอนการวัดและประเมินผล กำหนดเวลาที่ใช้ และจัดกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้น

ขั้นดำเนินการทดลอง

1. ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 40 ข้อ

2. ผู้วิจัยดำเนินจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 8 หน่วยการเรียนรู้ (รวมหน่วยปฐมนิเทศและปัจฉินิเทศ) โดยใช้เวลาในคาบเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตรตามปกติ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 4 ชั่วโมงในการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก นักศึกษาปฏิบัติตามกิจกรรมตามลำดับขั้นของกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม โดยผู้วิจัยจะคอยอำนวยความสะดวกบรรยายเพิ่มเติมให้กับนักศึกษา ตลอดจนให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางเพิ่มเติมรายละเอียดการดำเนินการจัดกิจกรรม

3. หลังจากที่ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมครบทุกแผนการจัดกิจกรรมแล้ว ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำการทดสอบหลังเรียน (Post test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตร

4. หลังจากทดสอบแล้ว ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก จำนวน 20 ข้อ เพื่อให้ให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกของตนเอง ความต้องการและความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้เรียนมา

ขั้นหลังการทดลอง

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกและแบบประเมินความพึงพอใจมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก

2. วิเคราะห์คะแนนพัฒนาการที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตรก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก โดยใช้เกณฑ์คะแนนพัฒนาการเทียบระดับพัฒนาการของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2557)

3. วิเคราะห์คะแนนจากแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตรด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติพื้นฐาน สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ และสถิติทดสอบสมมติฐาน

1. สถิติพื้นฐาน

เพื่อหาค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจ

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

2.1 วิเคราะห์หาความเที่ยงตรง โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) สำหรับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจ

2.2 วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (Difficulty) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.3 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.4 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร Kuder- Richardson 20: KR-20

2.5 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

ทดสอบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกคำนวณโดยใช้การหาค่า t (t -test Dependent)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตรด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

1. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตร ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ก่อนเรียนและหลังเรียน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนา

หลักสูตรของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
ก่อนเรียน	45	40	21.73	5.23	15.767*	.000
หลังเรียน	45	40	31.58	3.35		

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตร เท่ากับ 21.73 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.23 และหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอน เชิงรุก กลุ่มนักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตร เท่ากับ 31.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.35

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก กลุ่มหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 วิเคราะห์คะแนนพัฒนาการของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตร ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่มีคะแนนพัฒนาการหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก

เกณฑ์คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์	ระดับพัฒนาการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
76-100	สูงมาก	4	8.89
51-75	สูง	21	46.67
26-50	กลาง	18	40.00
0-25	ต่ำ	2	4.44

จากตารางที่ 2 คะแนนพัฒนาการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตร พบว่าหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก โดยนักศึกษามีพัฒนาการระดับสูง ร้อยละ 46.67 รองลงมาคือ นักศึกษามีพัฒนาการระดับกลาง ร้อยละ 40.00 นักศึกษามีพัฒนาการระดับสูงมาก ร้อยละ 8.89 และนักศึกษามีพัฒนาการระดับต่ำ ร้อยละ 4.44 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตรด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน	4.62	0.01	มากที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.43	0.19	มาก
ด้านรูปแบบการสอนเชิงรุก (Active Learning)	4.50	0.10	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ด้วยด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านบรรยากาศในชั้นเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.01) รองลงมาคือ ด้านกระบวนการสอนเชิงรุก (Active Learning) ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.10) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.19) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตร ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกสำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าวิธีการจัดกิจกรรมทางการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาได้ดีขึ้น

2. คะแนนพัฒนาการ โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 52.42 เฉลี่ยโดยภาพรวมนักศึกษาที่มีพัฒนาการระดับสูง ร้อยละ 46.67 มีพัฒนาการระดับกลางร้อยละ 40.00 และมีพัฒนาการระดับน้อย ร้อยละ 8.89 ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขออภิปรายผลตามลำดับวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก

ผลการวิจัย พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้วยรูปแบบ

การสอนเชิงรุกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาได้ดีขึ้น อาจเนื่องมาจากผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคที่หลากหลายเพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม เช่น กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติสถานการณ์จำลอง การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง เป็นต้น ตลอดจนการใช้สื่อเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในประกอบกิจกรรม เทคนิคกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาได้อย่างเข้าใจมากขึ้น เพราะนักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระเสรี ได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เกิดทักษะการเรียนรู้ร่วมกันและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จึงเป็นผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้ กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านความรู้ ด้านอารมณ์ สังคม เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รวมถึงพัฒนาบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อส่วนรวม ซึ่งประสิทธิภาพของการทำงานกลุ่ม ทำให้ผู้นำและสมาชิกมีส่วนร่วมในกลุ่มอย่างกระตือรือร้น สมาชิกมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ มีความไว้วางใจระหว่างสมาชิกในกลุ่มสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี มีการตั้งกฎเกณฑ์ของกลุ่มและทำให้สมาชิกเกิดทักษะด้านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสังคม (อนงค์ วิเศษสุวรรณ, 2554; สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ 2551; ทิพนา แคมมณี, 2555) และสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักศึกษาด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกเป็นขั้นเป็นตอน ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนที่ดีขึ้น ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการฝึกฝนทักษะการทำงานร่วมกัน ส่งผลให้กลุ่มนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น

จากการสังเกตผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกมีผลที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยพบว่าในช่วงแรกที่ยังไม่ได้มีการเริ่มจัดกิจกรรม นักศึกษายังไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กันมากนัก ไม่ค่อยพูดคุย และยังไม่รู้ถึงกระบวนการการจัดการเรียนรู้ที่ได้ลงมือทำผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการด้วยการใช้แผนการจัดการกิจกรรมครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศและสร้างสัมพันธภาพ โดยในแผนการจัดการกิจกรรมนี้จะไม่เริ่มเข้าสู่เนื้อหา หลังจากนั้นได้เริ่มแผนการจัดการกิจกรรมครั้งที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร แผนนี้จะมีกิจกรรมการเรียนรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรให้นักศึกษาได้รู้ความหมาย ความสำคัญของหลักสูตร จากนั้นในแผนการจัดการกิจกรรมที่ 3-7 เป็นแผนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร โดยทุกแผนการจัดการเรียนรู้จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก และมาสรุปผลที่แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 ว่านักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้อย่างไรบ้างที่ได้เรียนรู้รายวิชาพัฒนาหลักสูตรจากจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกโดยใช้แผนการจัดการกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย เทคนิคการจัดการกิจกรรมที่หลากหลายที่มุ่งเน้นด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเป็นแนวทางที่ช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้สูงขึ้นเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. คะแนนพัฒนาการของนักศึกษาที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนพัฒนาการของนักศึกษาที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกมีคะแนนพัฒนาการอยู่ในระดับสูง นั่นคือหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก นักศึกษามีคะแนนพัฒนาการของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา การพัฒนาหลักสูตร สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีคะแนนพัฒนาการโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 52.42 โดยนักศึกษามีพัฒนาการระดับสูง ร้อยละ 46.67 รองลงมาคือ นักศึกษามีพัฒนาการ

ระดับกลาง ร้อยละ 40.00 นักศึกษามีพัฒนาการระดับสูงมาก ร้อยละ 8.89 และนักศึกษามีพัฒนาการระดับต้น ร้อยละ 4.44 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคิริชย์ กาญจนวาลี (2556) และจอห์น ดิวอี้ (John Dewey, 1993; อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552) ที่กล่าวว่าพัฒนาการทางการเรียนรู้จะเพิ่มขึ้นและสูงขึ้นในช่วงปลาย เมื่อผู้เรียนมีโอกาสลงมือทำในสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ เรียนรู้วิธีการค้นหาความจริงด้วยตัวเอง จะทำให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็นทำเป็นและแก้ปัญหาได้ และจากสถานการณ์ปัญหาที่ผู้เรียนได้รับ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและความรับผิดชอบในการค้นคว้า เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบ การเรียนรู้ในลักษณะนี้เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการวางแผน การใช้ความคิดและกล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เนื่องจากผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึมซับ ผึกฝนและพัฒนาทักษะความสามารถจากการลงมือทำกิจกรรมที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านความรู้ความสามารถ และพฤติกรรมอันพึงประสงค์ตรงตามจุดมุ่งหมาย และยังสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom, 1976; อ้างถึงใน ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553) ที่ว่าทฤษฎีการเรียนรู้ในโรงเรียนประกอบด้วย 1) พื้นฐานของผู้เรียนเป็นหัวใจในการเรียน ผู้เรียนแต่ละคนจะเข้าชั้นเรียนด้วยพื้นฐานที่จะช่วยให้เขาประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ต่างกัน ถ้าเขามี พื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะไม่แตกต่างกัน และ 2) คุณลักษณะของแต่ละคน เช่น ความรู้ที่จำเป็นอย่างก่อนเรียน แรงจูงใจในการเรียนและคุณภาพของการสอนเป็นสิ่งที่ปรับปรุงได้ เพื่อให้แต่ละคนและทั้งกลุ่มมีระดับการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

จากคะแนนพัฒนาการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ และเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนมากขึ้นเนื่องจากได้ทำกิจกรรมร่วมกันได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เกิดการร่วมแรงใจเพื่อให้งานดำเนินไปด้วยความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา การพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตรด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก

พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตรนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบรรยากาศในชั้นเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.01) รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.19) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.19) ตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอในแต่ละด้านดังนี้

ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน ผู้วิจัยได้สร้างบรรยากาศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นมิตร เพื่อให้นักศึกษาเกิดความอบอุ่นไว้ว่างใจต่อกัน นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ให้นักศึกษาได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระ ได้ร่วมมือกันในการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อเป็นการกระตือรือร้นและสนใจในการเรียนมากขึ้น ผลที่เกิดขึ้นจะทำให้นักศึกษามีสนุกสนานและมีความสุขในการทำกิจกรรม โดยจะเห็นได้ว่าด้านบรรยากาศนั้น นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง คือ ขั้นนำ ขั้นปฏิบัติกิจกรรม ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ ซึ่งเนื้อหาที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมและสอดคล้องตามจุดประสงค์ มีสื่อและกิจกรรมที่น่าสนใจ ทันสมัยกับเหตุการณ์ มีการใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น เกม กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง เป็นต้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาสาระได้ดีขึ้น แสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมซึ่งทำให้นักศึกษาสามารถทำงานและวิเคราะห์งานได้ดี ทำให้งานมีคุณภาพโดยจะเห็นได้ว่าด้านบรรยากาศนั้น นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นด้วยกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อให้นักศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน นอกจากนั้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกยังช่วยให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ทำให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ได้รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มอย่างเสมอภาคกัน กล่าวคือ กล่าวทำ กล่าวแสดงออกอย่างเหมาะสม ได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดและการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหา ตลอดจนได้ฝึกการประสานงาน การทำงานเป็นทีมกระบวนการที่เกิดขึ้นเหล่านี้ส่งผลให้นักศึกษามีแนวทางวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในวิชาอื่น ๆ และในชีวิตประจำวันได้ โดยจะเห็นได้ว่าด้านบรรยากาศนั้น นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

สรุปได้ว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตร ด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุก เช่น การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนด้วยกิจกรรมโดยมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น เรียนรู้ถึงการแบ่งหน้าที่ทำงานตามความสามารถของแต่ละคน รวมถึงแสดงความรับผิดชอบตอบหาบทหน้าที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางเรียนวิชาการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาสูงขึ้น ดังนั้น เพื่อช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อาจารย์ผู้สอนควรมีองค์ความรู้ด้านการสอนเชิงรุกเข้าใจหลักวิธีการในการจัดกิจกรรม การเลือกใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับศักยภาพของนักศึกษา

1.2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นแผนการจัดกิจกรรมของรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาสาขาพลศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ที่มุ่งเน้นพื้นฐานความเข้าใจของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เช่น กระบวนการจัดการ

เรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้ กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้สมมติฐานพื้นฐาน 2 ประการคือ 1) การเรียนรู้เป็นความพยายามโดยธรรมชาติของมนุษย์ และ 2) แต่ละบุคคลมีแนวทางในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันมีคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต ดังนั้นผู้ที่สนใจจะนำแผนการจัดกิจกรรมนี้ไปใช้ ควรเลือกแผนการจัดกิจกรรมให้ตรงกับบริบทที่ต้องการนำไปศึกษาและการประยุกต์ใช้

1.3 ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะสำคัญอย่างยิ่งในยุคของการศึกษาไทย 4.0 ผู้สอนจึงควรจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบหรือวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์จนสามารถพัฒนาเป็นนวัตกรรมการศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนเชิงรุกที่ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลังการทดลอง ผู้ที่สนใจอาจพิจารณาศึกษากลุ่มควบคุมแล้วนำมาเปรียบเทียบกับกลุ่มทดลองเพื่อเป็นการพิสูจน์ข้อมูลให้ได้ผลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคะแนนพัฒนาการวิชาการพัฒนาหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และพัฒนาการอยู่ในระดับสูง แต่เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ 31.58 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการคือ ร้อยละ 52.42 ถึงแม้ว่าการแปลผลระดับพัฒนาการจะอยู่ในระดับสูง ซึ่งมีจำนวนนักศึกษา 21 คน จากจำนวนทั้งหมด 45 คน ที่อยู่ในเกณฑ์นี้ แต่ยังมีนักศึกษา 20 คน ที่มีพัฒนาการอยู่ในระดับกลางและต้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีพัฒนาการให้อยู่ในเกณฑ์ระดับสูงต่อไป

2.3 เนื่องจากวิชาการพัฒนาหลักสูตร เป็นวิชาในหมวดวิชาบังคับ ถูกจำกัดด้วยหน่วยกิตที่เน้นทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ คือ 3(3-0-6) เป็นทฤษฎี 3 หน่วยกิต ปฏิบัติ 0 หน่วยกิต นักศึกษาสามารถค้นคว้าด้วยตนเองได้ 6 หน่วยกิต แต่จากประเด็นปัญหาที่พบว่าการสอนที่เน้นทฤษฎี ทำให้ประสบปัญหาในการจัดการเรียนสอน

ซึ่งจากผลการวิจัยนี้ทำให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการพลวัตกลุ่มส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาที่อยู่ในหมวดศึกษาทั่วไป และมีจำนวนหน่วยกิตที่มุ่งเน้นทฤษฎี ก็สามารถนำแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการพลวัตกลุ่มไปประยุกต์ใช้ได้

2.4 เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นเปลี่ยนแปลงรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา การเลือกใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและทักษะอย่างรอบด้าน การวิจัยในครั้งต่อไปอาจดำเนินการศึกษาเทคนิคการจัดการเรียนการสอนใหม่ ๆ บูรณาการควบคู่กับเทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีคุณภาพต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัย เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพัฒนาหลักสูตรโดยการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้รับทุนสนับสนุนจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และผู้วิจัยได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พัชร ฤกษ์แก้ว อาจารย์ ดร.อรนุช ศรีคำ และอาจารย์ ดร. อ.ดร.ประยูรภรณ์ บึงทอง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอขอบคุณความเอื้อเฟื้อและการสนับสนุนจากผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และขอขอบคุณนักศึกษาสาขาพลศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย

ท้ายสุดนี้ คุณงามความดีของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยมอบแด่ผู้มีอุปการะคุณทุกท่านที่มีต่อผู้วิจัย ขอรำลึกถึงพระคุณท่านตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1), 7-20.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). 80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตปอเรนซ์.
- ทีศนา เขมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2559). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สถาพร พงษ์พิบูล. (2558). เอกสารประกอบการฝึกอบรมคุณภาพผู้เรียนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้. สระแก้ว: คณะเทคโนโลยีการเกษตร. สระแก้ว: มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว.
- สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. (2551). การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อนงค์ วิเศษสุวรรณ. (2554). การปรึกษากลุ่ม (เอกสารประกอบการเรียนการสอน วิชา 416621 การปรึกษากลุ่ม). ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bloom, Benjamin S. (1976). *Taxonomy of Education Objective, Handbook I: Cognitive Domain*. New York: David Mckay.
- Dewey John. (1975). *Moral Principles in Education*. London: Fever & Simons.